ПЛАН-КОНСПЕКТ

для проведення заняття в системі службової підготовки із середнім та старшим начальницьким складом (Групи №1,2) Вищого професійного училища Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (м. Вінниця)

Вид підготовки: профільна підготовка

Тема № 15 Організація газодимозахисної служби в підрозділах цивільного захисту. Особливості роботи у ЗІЗОД під час виконання газодимозахисниками спеціальних аварійно-рятувальних робіт. Основні вимоги з питань безпеки праці під час роботи в ЗІЗОД

Навчальна мета: Ознайомити із організацією газодимозахисної служби в підрозділах цивільного захисту. Особливості роботи у ЗІЗОД під час виконання газодимозахисниками спеціальних аварійно-рятувальних робіт. Основні вимоги з питань безпеки праці під час роботи в ЗІЗОД

Час: 1 год.

Місце проведення : лекційний зал

Метод проведення : Лекція.

Навчально-матеріальне забезпечення: 1.Кодекс цивільного захисту України;
Наказ МВС України від 25.09.2023 № 780 «ПОРЯДОК організації роботи органів управління та підрозділів, закладів освіти системи ДСНС під час підготовки особового складу, гасіння пожеж, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій в умовах екстремальних температур, задимленості, загазованості, радіоактивного, хімічного забруднення та біологічного зараження».

Нормативно-правові акти та література:

1.Кодекс цивільного захисту України;

2. Наказ МВС України від 25.09.2023 № 780 «ПОРЯДОК організації роботи органів управління та підрозділів, закладів освіти системи ДСНС під час підготовки особового складу, гасіння пожеж, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій в умовах екстремальних температур, задимленості, загазованості, радіоактивного, хімічного забруднення та біологічного зараження».

Порядок проведення заняття:

1. **Організаційні заходи** – 2 хв.:
- перевірка присутніх; оголошення теми і мети заняття.
2. Викладення матеріалу теми. - 30 хв.

Питання, які вивчатимуться:

1. **Організація газодимозахисної служби в підрозділах цивільного захисту.**
2. **Особливості роботи у ЗІЗОД під час виконання газодимозахисниками спеціальних аварійно-рятувальних робіт. Основні вимоги з питань безпеки праці під час роботи в ЗІЗОД**

ПИТАННЯ №1 ОРГАНІЗАЦІЯ ГАЗОДИМОЗАХИСНОЇ СЛУЖБИ В ПІДРОЗДІЛАХ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ.

база ГДЗС - спеціально облаштоване приміщення, забезпечене обладнанням, оснащенням і контрольно-вимірювальними приладами, у якому здійснюється ремонт, технічне обслуговування та налаштування засобів індивідуального захисту органів дихання (далі - ЗІЗОД), наповнення повітрям або киснем балонів, спорядження регенеративних патронів та зберігання ЗІЗОД;

газодимозахисник - особа рядового, начальницького складу або працівник органу та підрозділу ДСНС, яка (який) пройшла (пройшов) відповідну підготовку для роботи в ЗІЗОД у непридатному для дихання середовищі та за станом здоров'я допущена(-ий) до роботи в них;

ГДЗС - служба, яка утворюється в органах та підрозділах ДСНС і призначена для організації оперативних дій у непридатному для дихання середовищі під час ліквідації наслідків небезпечних подій;

ЗІЗОД - апарати автономного дихання стисненим повітрям з відкритим контуром та киснево-ізолюючі дихальні апарати, що перебувають на оснащенні органів та підрозділів ДСНС;

контрольно-пропускний пункт ГДЗС - два і більше пости безпеки ГДЗС, які виставлені в одному місці поблизу входу в непридатне для дихання середовище для контролю за роботою ланок ГДЗС;

ланка ГДЗС - група газодимозахисників, яка налічує від 3 до 5 осіб на чолі з керівником цієї групи, яка з використанням ЗІЗОД проводить у непридатному для дихання середовищі оперативні дії під час ліквідації наслідків небезпечної події;

оперативні дії - організоване застосування сил і засобів органів та підрозділів ДСНС, спрямоване на рятування людей та ліквідацію наслідків небезпечних подій;

пост ГДЗС - спеціально обладнане приміщення, у якому здійснюються повсякденне обслуговування, перевірка та зберігання ЗІЗОД на стисненому повітрі, а також наповнення повітрям балонів до них;

постовий посту безпеки ГДЗС - газодимозахисник, який здійснює дистанційний контроль за роботою ланки (ланок) ГДЗС у непридатному для дихання середовищі.

Організація газодимозахисної служби

ГДЗС утворюється в органах та підрозділах ДСНС, особовий склад яких залучається до проведення оперативних дій у непридатному для дихання середовищі під час ліквідації наслідків небезпечних подій.

До сил ГДЗС належать:

- газодимозахисники, допущені до роботи в ЗІЗОД;
- старші майстри (майстри) ГДЗС;
- начальники ГДЗС гарнізону;
- начальник ГДЗС ДСНС.

До засобів ГДЗС належать:

- ЗІЗОД (балони (регенеративні патрони) до них), рятувальні пристрої (капюшони), що під'єднуються до ЗІЗОД, саморятівники;
- засоби безпеки ланок ГДЗС (електронний планшет для розрахунку часу роботи газодимозахисників у ЗІЗОД, сигналізатори нерухомості, трос-зв'язка, тепловізор та інші засоби контролю обстановки);
- компресорне обладнання для наповнення балонів, засоби для тестування, обслуговування та ремонту ЗІЗОД;
- автомобілі ГДЗС, димососи, нагнітачі повітря та перемички;
- технічні засоби для підготовки газодимозахисників, теплодимокамери, димокамери, полігони, смуги психологічної підготовки і навчально-тренувальні комплекси ГДЗС.

Органи та підрозділи ДСНС у межах гарнізону комплектуються ЗІЗОД з однаковими технічними характеристиками (тип, марка, модель, час захисної дії). Допускається

використання в гарнізоні різних типів ЗІЗОД за умови комплектування окремо взятих підрозділів однотипними ЗІЗОД.

Пожежно-рятувальні підрозділи, які призначені для ліквідації наслідків небезпечних подій у підземних спорудах метрополітену, шахтах, підземних виробках та в печерах, повинні комплектуватися ЗІЗОД із часом (тривалістю) захисної дії не менше **ніж 180 хвилин.**

Загальна кількість ЗІЗОД (в оперативному розрахунку та резерві) у пожежно-рятувальному підрозділі повинна становити 50% від кількості газодимозахисників цього підрозділу з урахуванням ЗІЗОД, які перебувають в оперативному розрахунку та встановлені на пожежних та спеціальних аварійно-рятувальних автомобілях.

Кількість ЗІЗОД у пожежно-рятувальних підрозділах, які обслуговуються підрозділом (відділенням, групою) ГДЗС, приймається відповідно до кількості особового складу, визначеного табелями оперативного розрахунку особового складу на пожежно-рятувальних автомобілях, до Статуту дій під час гасіння пожеж.

Усі основні пожежні та спеціальні аварійно-рятувальні автомобілі, які перебувають в оперативному розрахунку, повинні бути укомплектовані ЗІЗОД та одним саморятівником або рятувальним пристроєм (капюшоном) із постійною подачею повітря.

ЗІЗОД приймається газодимозахисником під час заступання на чергування при зміні караулів (змін).

Індивідуально за газодимозахисником закріплюється лише панорамна маска. Якщо на базі ГДЗС, пості ГДЗС пожежно-рятувального (аварійно-рятувального) підрозділу створено обмінний фонд герметично упакованих панорамних масок, а їх дезінфекція і сушіння проводяться централізовано на сертифікованому обладнанні, панорамні маски допускається не закріплювати індивідуально за газодимозахисниками.

У разі комплектування пожежно-рятувального (аварійно-рятувального) підрозділу киснево-ізолюючими ЗІЗОД вони закріплюються індивідуально за кожним газодимозахисником, а їх кількість повинна бути не меншою ніж кількість газодимозахисників цих підрозділів.

Якщо виробником не передбачено індивідуального закріплення киснево-ізолюючих ЗІЗОД, то після використання такого ЗІЗОД газодимозахисником проводиться очищення та дезінфекція відповідно до інструкції виробника з експлуатації.

Перед постановкою до оперативного розрахунку ЗІЗОД обов’язково перевіряються газодимозахисниками на справність за послідовністю перевірки засобів індивідуального захисту органів дихання, наведеною в до цього Порядку. Забороняється постановка до оперативного розрахунку ЗІЗОД, у яких виявлено несправності або якщо тиск у балонах менший ніж 90% робочого.

ПОСЛІДОВНІСТЬ
перевірки засобів індивідуального захисту органів дихання

№ з/п	Послідовність перевірки	Технологічні операції
1	2	3
І. Дихальні апарати на стисненому повітрі (Drager, MSA, Scott, Постауер, Омега-С, АПІМ, Аір, МК-2)		
1. Перевірка перед постановкою до оперативного розрахунку		

1	Перевірити стан панорамної маски	Зовнішнім оглядом перевірити цілісність панорамної маски, її чистоту, наявність і стан ущільнюючого кільця штекерного з'єднання, розпустити на повну довжину гумові ремені та перевірити їх цілісність
2	Перевірити цілісність ЗІЗОД	Зовнішнім оглядом перевірити цілісність ЗІЗОД, вузлів, з'єднань та їх чистоту
3	Здійснити підгонку ременів ЗІЗОД	Розпустити поясний і плечові ремені на повну довжину, надіти ЗІЗОД, підтягнути плечові ремені до зручного прилягання ложемента, закрити замок поясного ременя, перевірити стан поясного та плечових ременів
4	Перевірити герметичність вузлів, що перебувають під високим тиском	Вимкнути легеневий автомат та відкрити вентиль балона. Відсутність різкого шуму виходу повітря вказує на справність легеневого автомата. У випадку коли чути шум виходу повітря, необхідно повторно вимкнути легеневий автомат, якщо шум повітря припинився - легеневий автомат справний, якщо не припинився - легеневий автомат несправний. Закрити вентиль балона. Якщо за показаннями манометра протягом 1 хвилини тиск не падає, вузли вважаються герметичними
5	Перевірити справність звукового сигналу	Повільно випускаючи повітря з легеневого автомата, стежити за показаннями манометра. Звуковий сигнал повинен спрацювати при тиску 50-60 bar (залежно від марки апарата). Відкрити вентиль балона
6	Перевірити справність легеневого автомата, клапана видиху та механізму аварійної подачі повітря	Приєднати легеневий автомат до панорамної маски. Зробити 4 вдихи і видихи, при цьому не повинно відчуватися опору диханню. Затримати дихання, при цьому не повинно бути чутно шипіння повітря. Натиснути кнопку аварійної подачі повітря на легеневому автоматі, при цьому повинно бути чутно характерне шипіння і повинен відчуватися підпір повітря в масці. Послабити гумові ремені та зняти маску
7	Перевірити тиск у балоні	Тиск за показаннями манометра для балонів 300 bar повинен бути мінімум 270 bar, для балонів 200 bar - мінімум 180 bar. Закрити вентиль балона, за допомогою легеневого автомата скинути тиск у ЗІЗОД. Від'єднати панорамну маску та помістити в транспортний підсумок
2. Оперативна перевірка перед включенням у них газодимозахисників		
1	Перевірити стан панорамної маски	Оглянути панорамну маску на відсутність механічних пошкоджень

2	Перевірити герметичність маски	Надіти маску на голову і рівномірно затягнути гумові ремені (спочатку на потилиці, потім на скронях та в останню чергу на лобі). Щільно закрити долонею з'єднувальний елемент панорамної маски та зробити вдих,- якщо не відчувається надходження повітря до маски, вона вважається герметичною
3	Перевірити справність легеневого автомата та клапана видиху	Вимкнути легеневий апарат. Відкрити вентиль балона. Приєднати легеневий автомат до панорамної маски. Зробити 4 вдихи і видихи, при цьому не повинно відчуватися опору диханню та не повинно бути сторонніх шумів. Зняти маску
4	Перевірити справність звукового сигналу	Закрити вентиль балона. Повільно випускаючи повітря з легеневого автомата, стежити за показаннями манометра. Звуковий сигнал повинен спрацювати при тиску 50-60 bar (залежно від марки апарата)
5	Перевірити тиск у балоні	Відкрити вентиль балона, тиск на манометрі для балонів 300 bar повинен бути мінімум 270 bar, для балонів 200 bar - мінімум 180 bar

Резервні ЗІЗОД, запасні балони з повітрям або киснем і регенеративні патрони при зміні караулів (змін) перевіряються та приймаються командирами відділень.

Безпосереднє керівництво оперативними діями газодимозахисників у непридатному для дихання середовищі покладається на керівника ланки ГДЗС.

Дистанційний контроль за станом безпеки ланки ГДЗС під час роботи в непридатному для дихання середовищі покладається на постового на посту безпеки ГДЗС. У разі створення контрольно-пропускного пункту ГДЗС (далі - КПП ГДЗС) координацію дій постів безпеки ГДЗС здійснює начальник КПП ГДЗС, до якого вони входять.

Керівники ланок ГДЗС, постові на постах безпеки ГДЗС та начальники КПП ГДЗС визначаються безпосередньо під час організації оперативних дій з ліквідації наслідків небезпечної події, якщо передбачається використання ЗІЗОД у непридатному для дихання середовищі.

- перелік централізованих баз ГДЗС;
- зони обслуговування для підрозділів (відділень, груп) ГДЗС;
- порядок ремонту та обслуговування ЗІЗОД підрозділів гарнізону;
- порядок наповнення повітрям (киснем) балонів ЗІЗОД;
- періодичність проведення занять у ЗІЗОД на свіжому повітрі, у теплодимокамерах, димокамерах, на полігонах, смугах психологічної підготовки та навчально-тренувальних комплексах ГДЗС;
- перелік осіб, які під час ліквідації наслідків небезпечних подій можуть виконувати обов'язки начальника КПП ГДЗС.

Особливості організації газодимозахисної служби в територіальному органі ДСНС та його підпорядкованих підрозділах визначаються наказом територіального органу ДСНС, зразок якого наведено в додатку 2 до цього Порядку. Зазначеним наказом також визначаються:

Наказом пожежно-рятувального або аварійно-рятувального підрозділу визначаються:

особовий склад, який допущено до роботи в ЗІЗОД;

закріплення за газодимозахисниками панорамних масок ЗІЗОД або використання обмінного фонду панорамних масок (у разі комплектування підрозділу киснево-ізолюючими ЗІЗОД закріплення їх за газодимозахисниками або загальне використання киснево-ізолюючих ЗІЗОД);

порядок прийому ЗІЗОД, які перебувають в оперативному розрахунку та в резерві;

порядок доставки резервних ЗІЗОД до місця проведення робіт;

перелік газодимозахисників у кожному караулі (зміні), які пройшли підготовку для роботи з компресорним обладнанням та перевірку знань з охорони праці і здійснюють наповнення балонів ЗІЗОД повітрям.

Організація діяльності ГДЗС здійснюється начальником ГДЗС ДСНС і начальником ГДЗС гарнізонів, які призначаються на штатній основі.

Начальник ГДЗС ДСНС забезпечує розроблення організаційно-розпорядчих актів з питань організації роботи ГДЗС в органах та підрозділах ДСНС, здійснює контроль за станом матеріально-технічного забезпечення ГДЗС та підготовкою газодимозахисників, аналізує застосування ЗІЗОД під час ліквідації наслідків небезпечних подій.

Начальник ГДЗС гарнізону організовує роботу ГДЗС у гарнізоні, забезпечує роботу баз ГДЗС і постів ГДЗС, контролює ведення оперативно-службової документації ГДЗС відповідно до переліку оперативно-службової документації газодимозахисної служби, до цього Порядку, підготовку старших майстрів (майстрів) ГДЗС, начальників КПП ГДЗС, а також газодимозахисників гарнізону в теплодимокамерах, теплокамерах, димокамерах, на полігонах, смугах психологічної підготовки і навчально-тренувальних комплексах ГДЗС.

Діяльність ГДЗС спрямовується на створення умов для:

забезпечення постійної готовності газодимозахисників до проведення оперативних дій із застосуванням ЗІЗОД у непридатному для дихання середовищі під час ліквідації наслідків небезпечних подій;

забезпечення належного рівня безпеки газодимозахисників під час виконання завдань за призначенням та підготовки із застосуванням ЗІЗОД;

підготовки газодимозахисників і набуття ними практичних навичок для виконання робіт із застосуванням ЗІЗОД у непридатному для дихання середовищі.

Організація роботи баз ГДЗС та постів ГДЗС

Для повсякденного і періодичного технічного обслуговування, ремонту, зберігання ЗІЗОД, наповнення балонів в органах та підрозділах ДСНС створюються бази ГДЗС та пости ГДЗС.

Бази ГДЗС поділяються на:

централізовані бази ГДЗС, які створюються для централізованого технічного обслуговування та ремонту ЗІЗОД на стисненому повітрі, що перебувають на оснащенні пожежно-рятувальних, аварійно-рятувальних підрозділів територіального органу ДСНС та аварійно-рятувальних формувань центрального підпорядкування (далі - АРФ ЦП) за місцем дислокації;

кисневі бази ГДЗС, які створюються для технічного обслуговування та ремонту кисневоізолюючих ЗІЗОД;

бази ГДЗС закладів освіти, що належать до сфери управління ДСНС (далі - заклади освіти ДСНС), які створюються для технічного обслуговування та ремонту ЗІЗОД, що перебувають на оснащенні закладів освіти ДСНС.

Бази ГДЗС та пости ГДЗС комплектуються компресорними установками для наповнення балонів ЗІЗОД, обладнанням, оснащенням і контрольно-вимірювальними приладами відповідно до переліку основного оснащення баз газодимозахисної служби та постів газодимозахисної служби, який наведено в додатку 4 до цього Порядку, резервними ЗІЗОД та балонами до них для створення обмінного фонду під час ліквідації наслідків небезпечних подій. Кількість резервних ЗІЗОД на базах ГДЗС визначається начальником територіального органу ДСНС. Бази ГДЗС забезпечуються основними та резервними компресорами.

На базах ГДЗС здійснюється:

- ремонт, технічне обслуговування та налаштування ЗІЗОД;
- гідравлічне випробування балонів;
- наповнення балонів повітрям або киснем, спорядження регенеративних патронів;
- доставка резервних ЗІЗОД, балонів із повітрям або киснем і регенеративних патронів до місця проведення робіт, де працюють ланки ГДЗС;
- облік роботи газодимозахисників в ЗІЗОД;
- зберігання та списання непридатних для використання ЗІЗОД.

Пости ГДЗС створюються в підрозділах ДСНС, на оснащенні яких перебувають ЗІЗОД на стисненому повітрі, та призначені для проведення газодимозахисниками перевірок, повсякденного обслуговування, чищення, дезінфекції ЗІЗОД на стисненому повітрі та захисних масок до них, а також для зберігання масок, резервних ЗІЗОД та наповнення балонів повітрям.

Для наповнення балонів повітрям на постах ГДЗС під час чергування в кожному черговому караулі (зміні) призначається по два газодимозахисники, які пройшли підготовку для роботи з компресорним обладнанням та перевірку знань з охорони праці. Після наповнення балонів повітрям робляться відповідні записи в журналі обліку роботи компресора, форму якого наведено в додатку 5 до цього Порядку.

Пости ГДЗС не оснащуються компресорним обладнанням для наповнення балонів повітрям, якщо підрозділи дислокуються в населених пунктах, де розташовані централізовані бази ГДЗС.

Пост ГДЗС не створюється, якщо на території пожежно-рятувального (аварійно-рятувального) підрозділу розташована централізована база ГДЗС.

ПИТАННЯ№ 2 ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ У ЗІЗОД ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ГАЗОДИМОЗАХИСНИКАМИ СПЕЦІАЛЬНИХ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ. ОСНОВНІ ВИМОГИ З ПИТАНЬ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ ПІД ЧАС РОБОТИ В ЗІЗОД

Для обліку роботи особового складу в ЗІЗОД начальники підрозділів ДСНС щомісячно складають табель обліку роботи газодимозахисників у засобах індивідуального захисту органів дихання під час ліквідації наслідків небезпечних подій та занять в задимленому середовищі і на свіжому повітрі

КГП (керівник робіт з ліквідації наслідків НС) повинен передбачити резервні ланки ГДЗС у необхідній кількості залежно від складності робіт, що виконуються (не менше ніж одна резервна ланка на три працюючі ланки), і, якщо потрібно, негайно залучати їх до надання допомоги працюючим ланкам ГДЗС тощо.

Формування та спорядження ланки ГДЗС

1. Рішення про застосування ланок ГДЗС у непридатному для дихання середовищі приймає старша посадова особа, яка прибула до місця виклику на чолі пожежно-рятувального (аварійно-рятувального) підрозділу чи підрозділу РХБЗ. Зазначена посадова особа визначає кількість ланок ГДЗС, командирів цих ланок, чисельність газодимозахисників у складі ланок ГДЗС та оперативні завдання, які необхідно виконати.

Якщо з прибуттям пожежно-рятувальних (аварійно-рятувальних) підрозділів чи підрозділів РХБЗ на місці виклику вже організовано систему управління, рішення про застосування ланок ГДЗС, їх кількість та завдання приймає КГП (керівник робіт з ліквідації наслідків НС) або відповідні штаби за їх дорученням. Формування ланок ГДЗС доручається старшим посадовим особам, які прибули на чолі цих підрозділів.

Ланки ГДЗС формуються, як правило, з оперативних розрахунків одного підрозділу у складі трьох газодимозахисників, один із яких призначається командиром ланки ГДЗС. У виключних випадках для рятування людей ланки ГДЗС можуть формуватися у складі двох газодимозахисників, один із яких призначається командиром ланки ГДЗС.

З метою проведення оперативних дій у підземних спорудах метрополітену та інших приміщеннях складного планування чи великої площі ланки ГДЗС можуть формуватися у складі п’яти газодимозахисників, один із яких призначається командиром ланки ГДЗС.

Для одночасного проведення оперативних дій в одному місці може формуватися група з двох ланок ГДЗС за умови оснащення їх однотипними ЗІЗОД та за умови призначення керівником групи командира першої ланки ГДЗС.

Один пост безпеки ГДЗС на обидві ланки ГДЗС допускається призначати, якщо плануються роботи однакового фізичного навантаження та один маршрут слідування до місця їх проведення.

. Під час застосування ланок ГДЗС на об’єктах із складним плануванням або важкими умовами праці (об’єкти метрополітену, тунелі, підземні споруди великої площі, будівлі висотою більше ніж дев’ять поверхів, трюми кораблів тощо) КГП (керівник робіт з ліквідації наслідків НС) повинен створити та зосередити на посту безпеки ГДЗС (КПП ГДЗС) резервні ланки ГДЗС для надання невідкладної допомоги газодимозахисникам, які працюють у непридатному для дихання середовищі.

Командир ланки ГДЗС після отримання завдання:

визначає газодимозахисників до складу ланки ГДЗС, місце розташування поста безпеки ГДЗС;

доводить до газодимозахисників завдання, які необхідно виконати в непридатному для дихання середовищі, порядок їх виконання, заходи безпеки та порядок дій у разі виникнення нештатної ситуації;

визначає перелік оснащення та обладнання, які ланка ГДЗС повинна взяти для роботи.

Залежно від властивостей небезпечних хімічних речовин та газів, які заповнюють непридатне для дихання середовище, ланка ГДЗС повинна мати відповідні засоби захисту, обладнання та оснащення.

Перелік основного пожежно-технічного, аварійно-рятувального оснащення ланок ГДЗС для роботи в непридатному для дихання середовищі:

- індивідуальні сигналізатори нерухомості газодимозахисників;
- засоби зв’язку;
- засоби освітлення (індивідуальні ліхтарі газодимозахисників, груповий ліхтар на ланку ГДЗС);

- шанцевий інструмент (лом, пожежна сокира);
- засоби пожежогасіння (рукавна лінія з пожежним стволом);
- засоби рятування і саморятування (рятувальна мотузка);
- саморятівники або рятувальні пристрої (капюшони) із часом (тривалістю) захисної дії від 15 хвилин і більше;
- трос-зв'язка, яка обов'язково використовується у приміщеннях великої площі, у будинках, підвалах, приміщеннях із складним плануванням, об'єктах метрополітену, у всіх інших випадках за рішенням командира ланки ГДЗС.

Перелік додаткового оснащення ланок ГДЗС для роботи в непридатному для дихання середовищі:

- прилади контролю температури, тепловізори;
- індикатори для визначення електричної напруги на обладнанні;
- дозиметри;
- газоаналізатори,
- вогнегасники;
- засоби малої механізації;
- переносні димососи, нагнітачі повітря та перемички;
- засоби захисту від іонізуючого випромінювання;
- захист особового складу під час ліквідації наслідків небезпечних подій в осередках біологічного зараження.

Для виконання робіт і проведення розвідки в приміщеннях, які заповнені вибухонебезпечними газами чи парами, ланки ГДЗС повинні комплектуватися оснащенням у вибухобезпечному виконанні та іскробезпечним інструментом.

Організація роботи поста безпеки ГДЗС (КПП ГДЗС)

Пост безпеки ГДЗС виставляється на свіжому повітрі поблизу входу ланки ГДЗС у непридатне для дихання середовище з метою:

- недопущення несанкціонованого входу газодимозахисників чи ланки ГДЗС у непридатне для дихання середовище;
- забезпечення контролю за часом перебування ланки ГДЗС у непридатному для дихання середовищі;
- підтримання зв'язку з ланкою ГДЗС;
- своєчасного виявлення небезпеки та оповіщення про це ланки ГДЗС;
- розташування резервних ланок ГДЗС і підтримання їх у готовності до дій за призначенням.

Постовий поста безпеки ГДЗС повинен мати електронний планшет для розрахунку часу перебування та роботи ланки ГДЗС у непридатному для дихання середовищі та засоби для підтримання зв'язку з командиром ланки ГДЗС, КГП (керівником робіт з ліквідації наслідків НС).

Перед входом ланки ГДЗС у непридатне для дихання середовище в електронному планшеті поста безпеки газодимозахисної служби.

У разі несправності електронного планшета поста безпеки ГДЗС реєстрація ланки ГДЗС, фіксація тиску в балонах та подальші розрахунки контрольного часу і тиску проводяться в обліковій таблиці контролю перебування ланки газодимозахисної служби в непридатному для дихання середовищі

З урахуванням оперативної обстановки під час ліквідації наслідків небезпечної події, оперативно-тактичних характеристик об'єкта, загроз за рішенням КГП (керівника робіт з ліквідації наслідків НС) може створюватися КПП ГДЗС.

У такому випадку всі пости безпеки ГДЗС переходять у підпорядкування начальника КПП ГДЗС.

На КПП ГДЗС покладаються завдання з координації роботи постів безпеки ГДЗС, технічного обслуговування ЗІЗОД, наповнення балонів ЗІЗОД повітрям, здійснення контролю за станом газодимозахисників, організації режиму їх відпочинку та харчування.

Включення газодимозахисників у ЗІЗОД та виключення з них

Включення газодимозахисників у ЗІЗОД здійснюється на посту безпеки ГДЗС перед входом ланки ГДЗС у непридатне для дихання середовище після проведення оперативної перевірки своїх ЗІЗОД та розрахунку допустимого часу роботи в них. Забороняється включення в ЗІЗОД без проведення оперативної перевірки та розрахунку допустимого часу роботи в ньому.

Перед включенням у ЗІЗОД за командою командира ланки ГДЗС та під його контролем кожен газодимозахисник проводить оперативну перевірку свого ЗІЗОД та доповідає: «Волошко, до включення готовий, тиск 297», в іншому випадку - зазначає причини неготовності.

Після доповіді газодимозахисників командир ланки ГДЗС проводить оперативну перевірку свого ЗІЗОД, особисто перевіряє тиск на манометрі ЗІЗОД кожного газодимозахисника та надає дані постовому поста безпеки ГДЗС.

У разі доповіді газодимозахисника про неготовність до роботи у складі ланки ГДЗС командир ланки ГДЗС проводить його заміну.

Під час проведення оперативної перевірки ЗІЗОД постовий поста безпеки ГДЗС:

вносить до електронного планшета (облікової таблиці) поіменний склад ланки ГДЗС і фактичний тиск у балонах ЗІЗОД кожного газодимозахисника, про який інформує командир ланки ГДЗС;

проводить розрахунок тривалості перебування ланки ГДЗС у непридатному для дихання середовищі за мінімальним тиском у балонах ЗІЗОД та доповідає командиру ланки ГДЗС.

Включення ланки ГДЗС у ЗІЗОД здійснюється за командою «В апарати включитись!», яка подається командиром ланки ГДЗС після перевірки зв’язку з постом безпеки ГДЗС, екіпірування та оснащення ланки, визначення найбільш підготовленого газодимозахисника замикаючим ланки та зайняття ним свого місця в голові ланки ГДЗС.

Після включення в ЗІЗОД ланка ГДЗС на чолі з її командиром розпочинає рух у непридатне для дихання середовище для виконання поставленого завдання.

Якщо з будь-яких причин ЗІЗОД виявився несправним, газодимозахисник у нього не включається, про що доповідає командиру ланки ГДЗС.

Виключення із ЗІЗОД здійснюється на посту безпеки ГДЗС після виходу ланки ГДЗС у повному складі з непридатного для дихання середовища.

Командир ланки ГДЗС першим знімає маску та після оцінки безпечності навколишнього середовища (відсутність задимлення чи загазованості) подає команду: «З апаратів виключитись!».

За цією командою газодимозахисники знімають маски і тільки після цього закривають запірні вентилі балонів ЗІЗОД.

У разі небезпечного задимлення чи загазованості на посту безпеки ГДЗС ланка ГДЗС виводиться в безпечне місце.

Повторне включення в ЗІЗОД допускається, якщо за показаннями манометра кількість повітря (кисню) у балоні достатня для виконання оперативного завдання, а ЗІЗОД придатний для подальшого застосування за результатами повторної оперативної перевірки.

Пересування ланки ГДЗС у непридатному для дихання середовищі

1. Ланка ГДЗС повинна пересуватися в непридатному для дихання середовищі компактно, уздовж капітальних стін простукуючи ломом підлогу перед собою для виявлення провалів, стежити за поведінкою будівельних конструкцій та запам'ятовувати пройдений шлях. Під час відчинення дверей газодимозахисники повинні знаходитися за дверним полотном або за стіною для захисту від можливого викиду полум'я.

Першим іде командир ланки ГДЗС, визначає маршрут, стежить за обстановкою та сповіщає про небезпеку. Замикає ланку ГДЗС найбільш досвідчений газодимозахисник, визначений командиром ланки ГДЗС, який стежить за встановленим порядком руху та станом газодимозахисників.

надання домедичної допомоги постраждалим газодимозахисникам.

Ланка ГДЗС повертається на свіже повітря:

після виконання завдань у непридатному для дихання середовищі;

у разі недосягнення місця проведення робіт за розрахунковий час;

у разі ускладнення обстановки, що загрожує життю і здоров'ю газодимозахисників, та у випадках, передбачених пунктом 3 цієї глави.

Ланка ГДЗС повинна повертатися в повному складі за маршрутом, яким рухалася до місця виконання робіт, дотримуючись вимог пунктів 1, 2 цієї глави.

Маршрут виходу може змінюватися, якщо шлях відрізано вогнем, перегороджено завалом або виникли інші ускладнення, що загрожують життю і здоров'ю газодимозахисників.

Порядок виконання робіт ланкою ГДЗС у непридатному для дихання середовищі

З прибуттям ланки ГДЗС до місця виконання робіт у непридатному для дихання середовищі командир ланки ГДЗС інформує постового на посту безпеки ГДЗС про найменший тиск у балонах ЗІЗОД, стан газодимозахисників, оперативну обстановку.

Після проведення розрахунку орієнтовного часу роботи в ЗІЗОД та звірки результатів з розрахунками постового на посту безпеки ГДЗС командир ланки ГДЗС організовує виконання оперативного завдання, ставить завдання газодимозахисникам стежити за загальною обстановкою та поведінкою будівельних конструкцій.

Для проведення розвідки, рятування людей, ліквідації наслідків небезпечних подій у підземних спорудах метрополітену і подібних їм приміщеннях великої площі використовуються ЗІЗОД із часом (тривалістю) захисної дії не менше ніж 90 хвилин та залучаються групи по дві ланки ГДЗС (3+3). У виняткових випадках за рішенням КГП (керівника робіт з ліквідації наслідків НС) може створюватися одна ланка у складі п'яти осіб.

Для надання допомоги відповідним службам під час роботи в підземних спорудах метрополітену за межами станцій (тунелі, тупики тощо) використовуються ЗІЗОД із часом (тривалістю) захисної дії не менше ніж 180 хвилин.

Під час перебування ланки ГДЗС у непридатному для дихання середовищі газодимозахисникам забороняється розбиватися на групи або залишати одного з них поза полем зору.

У разі значної тривалості робіт у непридатному для дихання середовищі проводиться зміна ланок ГДЗС, як правило, на свіжому повітрі на посту безпеки ГДЗС (КПП ГДЗС). За

рішенням командира ланки ГДЗС заміна може здійснюватися на оперативних дільницях у непридатному для дихання середовищі.

Командир ланки ГДЗС, яка вийшла на свіже повітря, доповідає КГП (керівнику робіт з ліквідації наслідків НС) або НОД про виконання завдань у непридатному для дихання середовищі. Рішення про подальше застосування ланки ГДЗС приймає КГП (керівник робіт з ліквідації наслідків НС) або НОД. Ланка ГДЗС після проведення обслуговування (заміни) ЗІЗОД направляється на відпочинок або до резерву.

Особливості пошуку та рятування людей у непридатному для дихання середовищі

Ланка ГДЗС під час проведення розвідки, рятування людей, ліквідації наслідків небезпечної події повинна діяти відповідно до вимог нормативно-правових актів, що регулюють оперативні дії, та враховувати обстановку на місці проведення оперативних дій.

Основним завданням ланки ГДЗС на місці ліквідації наслідків небезпечної події є встановлення наявності людей у непридатному для дихання середовищі та організація їх порятунку.

Під час розвідки та пошуку людей необхідно перевіряти насамперед ванні кімнати, комори, шафи, тумби, місця під ліжками та інші непримітні місця, де є велика ймовірність схованки людей від впливу вогню, диму та газів, особливо дітей.

Входячи в непридатне для дихання середовище газодимозахисник повинен голосно повідомити про свою присутність і запитати про наявність людей. Прислухатися до можливої розмови або стогону.

Якщо на голос хтось відгукнувся або почувся стогін, необхідно негайно розшукати цю людину і надати їй допомогу.

У разі якщо на голос ніхто не відгукнувся, необхідно ретельно оглянути всі приміщення, починаючи з тих, де існує найбільша загроза.

Якщо небезпечна подія сталася вночі, шукати людей необхідно передусім у ліжках або поблизу них.

На промислових об’єктах пошук людей необхідно проводити передусім на робочих місцях та поблизу них.

У сильно задимлених приміщеннях та в приміщеннях великої площі ланка ГДЗС під час пошуку людей повинна пересуватися уступом або фронтом, перевіряючи одразу якомога більшу площу. У всіх випадках газодимозахисники не повинні втрачати зв’язок між собою, слідкувати один за одним і, якщо виникне потреба, відразу надавати допомогу.

У невеликому приміщенні нескладного планування з поруч розташованим виходом пошукові роботи одна ланка ГДЗС може проводити відразу в декількох напрямках за умови візуального та голосового контакту між газодимозахисниками.

У разі виявлення ланкою ГДЗС постраждалого необхідно повідомити про це пост безпеки ГДЗС та вивести (винести) його з небезпечної зони. У разі виявлення декількох постраждалих передусім рятують людей з ознаками життя. При однаковій загрозі спочатку рятують дітей, хворих і людей похилого віку.

Після передачі постраждалих на свіжому повітрі ланка ГДЗС повертається до місця виконання поставленого завдання.

Під час рятування великої кількості людей необхідно вказати їм на найбільш безпечне місце, вивести на балкон (за наявності), організувати випуск диму з приміщення, встановити брезентову перемичку на шляху розповсюдження продуктів горіння і викликати через пост безпеки ГДЗС додаткові ланки ГДЗС.

Для рятування людей застосовуються резервні ЗІЗОД, саморятівники або рятувальні капюшони.

Перед виведенням (винесенням) постраждалого з небезпечної зони необхідно одягнути на нього резервний ЗІЗОД, саморятівник або рятувальний пристрій (капюшон), що підключається до ЗІЗОД газодимозахисника.

Якщо таких засобів не вистачає, необхідно обгорнути голову постраждалого тканиною, змоченою у воді, а перед подоланням зони з відкритим полум'ям чи розпеченими продуктами горіння укрити людину покривалом, ковдрою або накидкою.

Людей, які не втратили свідомість, виводять з небезпечної зони в супроводі газодимозахисників, а тих, що втратили можливість самостійно пересуватися (втрата свідомості, хвороба, страх), необхідно виносити на руках.

Діти з небезпечної зони виносяться на руках.

Переносити постраждалого необхідно в такий спосіб, щоб не допустити його травмування.

Основні способи рятування людей із непридатного для дихання середовища:

самостійний вихід людей у напрямку, указаному газодимозахисниками;

виведення (винесення) людей з небезпечної зони газодимозахисниками;

спуск людей по драбинах (висувні, штурмові, автодрабини, автопідіймачі, стаціонарні драбини);

спуск людей з висоти за допомогою рятувальної мотузки у разі, коли інші засоби рятування застосувати неможливо.

Для рятування людей передусім обирають найкоротші і найбезпечніші шляхи (основні входи і виходи, запасні виходи, незадимлені сходові клітини, віконні прорізи, балкони, люки в балконах і перекриттях, а також отвори в конструкціях).

Рішення про припинення пошуково-рятувальних робіт приймає КГП (керівник робіт з ліквідації наслідків НС), переконавшись у відсутності людей у непридатному для дихання середовищі після ретельної перевірки всіх приміщень і місць, де можливе їх перебування.

Особливості роботи ланок ГДЗС в умовах високої температури

Перед входом ланки ГДЗС у непридатне для дихання середовище з високою температурою командир ланки ГДЗС доводить до відома газодимозахисників особливості виконання поставленого завдання, режими роботи, заходи безпеки та опитує їх про самопочуття.

КГП (керівник робіт з ліквідації наслідків НС) повинен ужити всіх можливих заходів щодо зниження температури шляхом нагнітання свіжого повітря, видалення диму, охолодження струменем води.

Для запобігання перегріванню газодимозахисників їх зрошують водою, забезпечують теплозахисними костюмами, проводять вентилювання приміщень за допомогою димовсмоктувачів, нагнітачів повітря, пересування та роботи організовують без перевантаження.

Особливості роботи ланок ГДЗС в умовах низької температури

Для безпечного та надійного функціонування ЗІЗОД при низькій температурі необхідно забезпечувати транспортування та експлуатацію ЗІЗОД відповідно до вимог виробника.

Включення ланки ГДЗС у ЗІЗОД та виключення з них проводити в приміщеннях із температурою вище за 0 °С або кабінах оперативного розрахунку пожежно-рятувальних (аварійно-рятувальних) автомобілів після прогріву дихального апарата.

Пости безпеки ГДЗС (КПП ГДЗС) розташовувати по можливості у приміщеннях із температурою вище за 0 °С.

Працюючи в ЗІЗОД на стисненому повітрі, газодимозахисники повинні робити неглибокі вдихи.

Після кожного використання ЗІЗОД ретельно просушувати їх відповідно до вимог виробника, балони наповнювати осушеним повітрям (киснем).

Після виключення із ЗІЗОД при низькій температурі газодимозахисники не повинні дихати холодним повітрям, пити холодну воду та курити.

Робота газодимозахисників у ЗІЗОД на відкритій місцевості

Включення газодимозахисників у ЗІЗОД без організації ланки ГДЗС допускається за рішенням КГП (керівника робіт з ліквідації наслідків НС) під час виконання оперативних дій на задимленій або загазованій відкритій місцевості.

При цьому в безпечній зоні повинен встановлюватися пост безпеки ГДЗС, на якому ведеться облік працюючих, контролюється стан газодимозахисників та підтримується з ними зв'язок, а також ведеться контроль витрат повітря (кисню).

Особливості залучення газодимозахисників до аварійно-рятувальних робіт у зоні хімічного забруднення

1. Перед залученням газодимозахисників до проведення аварійно-рятувальних робіт на об'єктах або транспорті, де стався викид небезпечної хімічної речовини, керівник робіт з ліквідації наслідків НС визначає вид ЗІЗОД та вид захисного одягу, які повинні застосовуватися.

2. У разі невідповідності в газодимозахисників ЗІЗОД чи захисного одягу за рішенням керівника робіт з ліквідації наслідків НС дозволяється використовувати наявні на об'єкті засоби індивідуального захисту, якщо вони відповідають вимогам безпеки та не потребують спеціальної підготовки для роботи в них.

Особливості залучення газодимозахисників до проведення аварійно-рятувальних робіт в обмеженому або замкнутому просторі

1. Газодимозахисники можуть залучатися до проведення аварійно-рятувальних робіт у ЗІЗОД в обмеженому або замкнутому просторі, зокрема:

завалах зруйнованих будинків і споруд;

колекторах, колодязях, каналізаційних системах;

тунелях різного призначення, вузьких ходах;

порожніх резервуарах пально-мастильних матеріалів різних видів та об'ємів.

2. Небезпечні та шкідливі чинники, що впливають на газодимозахисників під час виконання робіт в обмеженому або замкнутому просторі:

загазованість повітря;

пожежо- і вибухонебезпечність;

падіння предметів чи елементів конструкцій із висоти;

великий перепад температур;

підвищена вологість повітря в робочій зоні;

затоплення закритих просторів водою;

епідеміологічна небезпека при контакті із стічними водами.

3. Керівник аварійно-рятувальних робіт перед їх проведенням в обмеженому або замкнутому просторі повинен:

організувати проведення розвідки та встановити ступінь загрози ураження, загазованість, місцезнаходження і кількість постраждалих;

визначити кількість газодимозахисників, які безпосередньо проводитимуть рятувальні роботи, страхувальників та постового на посту безпеки ГДЗС;

визначити засоби індивідуального захисту, обладнання, що використовуватимуться для проведення робіт;

організувати зв'язок газодимозахисників і поста безпеки ГДЗС;

встановити умовні сигнали на випадок небезпеки для газодимозахисників та умовні сигнали, за якими проводяться рятувальні роботи (підйом постраждалих тощо);

провести інструктаж газодимозахисників щодо безпечних методів, способів виконання робіт та їх послідовності;

оглянути підступи до робочого місця та, якщо потрібно, забезпечити звільнення їх від сторонніх предметів.

4. Для виконання робіт в обмеженому або замкнутому просторі газодимозахисники повинні бути забезпечені:

ЗІЗОД, спецодягом та спецвзуттям, які відповідають конкретним умовам роботи та забезпечують захисні властивості;

пожежною або захисною каскою;

пожежним поясом або страхувальною системою;

двома рятувальними мотузками довжиною не менше 30 м кожна (одна - для спуску, друга - страхувальна);

акумуляторними ліхтарями з напругою живлення не більше ніж 12 В;

газоаналізатором;

автономним сигналізатором нерухомого стану;

рятувальними засобами (рятувальна косинка, рятувальні ноші).

У разі проведення аварійно-рятувальних робіт використовувати виключно ЗІЗОД на стисненому повітрі.

5. Під час проведення аварійно-рятувальних робіт забороняється допускати в 5-метрову зону довкола місця роботи газодимозахисників сторонніх осіб, тварин, транспортні засоби. Місце проведення рятувальних робіт необхідно обгородити спеціальною обмежувальною (сигнальною) стрічкою або обмежувальними ковпаками.

Перед спуском газодимозахисника в обмежений простір необхідно визначити загазованість цього простору небезпечними речовинами. Отруйні гази або випари накопичуються здебільшого в колекторах, оглядових отворах і ямах, сполучених із каналізаційними системами. Для контролю загазованості використовують газоаналізатори. Під час робіт повинні використовуватися іскробезпечні інструменти та засоби освітлення із спеціальним захистом.

У визначені інтервали часу газодимозахисники, які перебувають в обмеженому просторі, повинні виходити на зв'язок з постовим на посту безпеки ГДЗС. Для цього використовуються радіостанції, а в окремих випадках, коли зв'язок може бути поганий чи недоступний, необхідно використовувати пристрої дротового зв'язку або визначитися з умовними сигналами за допомогою рятувальної мотузки.

Постовий на посту безпеки ГДЗС у разі виявлення загрози для ланки ГДЗС за результатами зовнішнього спостереження або з інших джерел терміново повинен відкликати газодимозахисників із небезпечної зони.

6. Газодимозахисник під час виконання робіт в обмеженому або замкнутому просторі не повинен допускати різких рухів, по можливості не торкатися стінок приміщення (копальня, колодязь, колектор, виробка, шахта, печера) для недопущення обвалу, зсуву породи, пошкодження страхувального пристрою (рятувальна мотузка), дихальних шлангів ЗІЗОД, випадкового закриття вентиля балона ЗІЗОД тощо. У разі різкого припинення подачі повітря затримати дихання, перевірити стан відкриття вентиля балона. У разі виявлення перекриття вентиля відкрити його, не знімаючи маски, та продовжити роботу за призначенням.

7. У разі неможливості спуску газодимозахисника в обмежений простір у зв'язку з розміщенням ЗІЗОД у нього за спиною дозволяється закріплювати ЗІЗОД штатними ременями іншим безпечним способом.

Заходи безпеки під час роботи газодимозахисників у ЗІЗОД

Під час використання ЗІЗОД газодимозахисники повинні дотримуватися заходів безпеки. Під час роботи газодимозахисники повинні не допускати впливу відкритого полум'я на ЗІЗОД та ударів і пошкоджень.

Дихання під час перебування в ЗІЗОД повинно бути глибоким і рівномірним. Якщо дихання стало нерівним або поверхневим, необхідно припинити роботу та відновити нормальний режим дихання шляхом декількох різких глибоких вдихів.

Забороняється знімати маску, відтягувати її для протирання скла та виключатися із ЗІЗОД навіть на короткий час, перебуваючи в непридатному для дихання середовищі. У разі проникнення під маску продуктів горіння чи газів необхідно підтягнути потиличні ремені.

Кожен газодимозахисник повинен контролювати справність ЗІЗОД, тиск у балоні та розраховувати допустимий час перебування в непридатному для дихання середовищі. У разі спрацювання звукового сигналу ЗІЗОД необхідно перевірити відкриття вентиля балона і тиск на манометрі.

У разі погіршення самопочуття, відмови ЗІЗОД, якщо не вдається відновити герметичність маски або подачу повітря (кисню), про що свідчить робота звукового сигналу, газодимозахисник негайно повинен доповісти командиру ланки ГДЗС та у складі ланки ГДЗС покинути непридатне для дихання середовище.

. Дії в разі виникнення нештатних ситуацій із газодимозахисниками в непридатному для дихання середовищі

У разі порушення нормальної роботи ЗІЗОД газодимозахисник зобов'язаний доповісти про це командиру ланки ГДЗС і вжити заходів, які забезпечать подальшу роботу ЗІЗОД до виходу ланки ГДЗС на свіже повітря. Для цього необхідно:

у разі відчуття великого опору диханню під час вдиху-видиху перевірити, чи не пережаті дихальні шланги, якщо ні - різкими вдихами-видихами та постукуванням по клапанній коробці усунути можливе заїдання (залипання) клапанів;

у разі посиленого опору диханню в кінці вдиху, що вказує на ненормальну роботу легеневого автомата, періодично приводити в дію механізм аварійної подачі повітря (кисню);

у разі різкого припинення подачі повітря перевірити стан відкриття вентиля балона;

у разі заїдання (залипання) надлишкового клапана примусово привести його в дію;

у разі пошкодження шланга ЗІЗОД чи маски необхідно встановити місце пошкодження і затиснути його рукою.

У разі виявлення несправності в ЗІЗОД або погіршення самопочуття газодимозахисника під час роботи в ньому негайно доповісти про це командиру ланки ГДЗС і діяти за його командою.

2. Якщо в непридатному для дихання середовищі газодимозахисник знепритомнів, відчув погіршення самопочуття, отримав тепловий удар або опіки, ланка ГДЗС повинна негайно надати йому допомогу (у разі потреби переключити на допоміжний ЗІЗОД), доповісти про це постовому на посту безпеки ГДЗС, вийти в повному складі разом із постраждалим у безпечне місце на чистому повітрі, викликати лікарів та до їх прибуття надати постраждалому домедичну допомогу.

Підготовка газодимозахисників

Організація підготовки газодимозахисників в органах та підрозділах ДСНС і проходження стажування

1. Підготовка газодимозахисників організовується в закладах освіти ДСНС та в системі службової підготовки.

2. Підготовка газодимозахисників здійснюється під час здобуття ними:

професійної (професійно-технічної) освіти за відповідною професією;

фахової передвищої освіти за відповідною спеціальністю;

освітнього ступеня за певним рівнем вищої освіти та відповідною спеціальністю.

3. Після закінчення підготовки газодимозахисники направляються до органів та підрозділів ДСНС за місцем проходження служби для проходження стажування.

4. Організація стажування газодимозахисників покладається на відповідних начальників ГДЗС органів та підрозділів ДСНС, які повинні:

визначити час, місце стажування, кількість осіб, які проходитимуть стажування, та керівників стажування;

затвердити індивідуальні плани стажування, які включають особливості ГДЗС відповідного органу та підрозділу ДСНС;

створити належні умови і здійснювати постійний контроль за перебігом стажування;

після закінчення стажування організувати проведення комісією заліків щодо знання матеріальної частини ЗІЗОД та практичних навичок роботи в непридатному для дихання середовищі, визначення часу роботи в ЗІЗОД та виконання обов’язків постового на посту безпеки ГДЗС;

за результатами успішного складення заліків допустити газодимозахисників до роботи в ЗІЗОД.

Організація підготовки газодимозахисників у системі службової підготовки

Усі газодимозахисники, допущені до роботи в ЗІЗОД, удосконалюють свої навички в системі службової підготовки.

Для підготовки газодимозахисників використовуються та облаштовуються з розрахунку одна (один) на державний пожежно-рятувальний загін:

теплодимокамери, теплокамери, димокамери;

смуги психологічної підготовки (полігони);

навчально-тренувальні комплекси ГДЗС.

Практичні заняття із газодимозахисниками проводяться протягом календарного року за методикою проведення практичних занять із газодимозахисниками:

на свіжому повітрі - один раз на місяць;

в теплодимокамерах, теплокамерах, димокамерах, на полігонах, смугах психологічної підготовки і навчально-тренувальних комплексах ГДЗС - один раз на рік.

Практичні заняття (тренування) у ЗІЗОД проводить:

із газодимозахисниками чергових караулів (змін) пожежно-рятувальних (аварійно-рятувальних) підрозділів - начальник (заступник начальника) відповідного органу чи підрозділу ДСНС;

із начальниками (заступниками начальників) підрозділів, з особовим складом державних пожежно-рятувальних загонів, районних управлінь та апарату територіального органу ДСНС, що залучаються до ліквідації наслідків небезпечних подій,- начальник ГДЗС гарнізону.

Начальники органів та підрозділів ДСНС, у яких відсутні стаціонарні теплодимокамери, теплокамери, димокамери, полігони, смуги психологічної підготовки і навчально-тренувальні комплекси ГДЗС,- організовують проведення занять в інших органах та підрозділах ДСНС, де такі наявні, за погодженням начальника ГДЗС гарнізону.

Щороку всі газодимозахисники після завершення навчального року під час підсумкового заліку в системі службової підготовки складають заліки щодо обов’язків газодимозахисника, постового на посту безпеки ГДЗС, матеріальної частини ЗІЗОД та щодо наявності практичних навичок роботи в ЗІЗОД, а також щодо вміння проводити розрахунки перебування ланки ГДЗС та виконувати оперативні дії в непридатному для дихання середовищі.